

פרוטוקול מס' 36/1

מישיבת ועדת החינוך והתרבות

ביום ג' י"ג בתמוז תשי"ח - 1.7.58

בשעה 1105

נוכחים:

- ש. פרסיץ - היו"ר
- ר. הקטין
- ח. יהודה
- ש. כפזית
- ח. מגורי-כהן
- י. סמילנסקי
- ד. צברי
- י. קליבנוב
- י.ש. רוזנברג
- א. רזיאל-נאור

מוזמנים:

- ד"ר אבידור - מנהל משרד החינוך
- מר י. שריד - משרד החינוך
- מר אילון - משרד המשפטים

סדר היום:

חוק המועצה להשכלה גבוהה,
תשי"ח - 1958 (סעיפים 14 - 18)

=====

היו"ר ש. פרסיץ:

אני פותחת את הישיבה.

ברצוני למסור, כי אנו מוצפים מכתבים, עצומות, פניות ודרישות מכל מיני מוסדות, חוץ מאלה אשר אנו יודעים עליהם, המבקשים מאתנו פגישות. הרשיתי לעצמי לענות לכולם, גם לסטודנטים וגם לאחרים כי בשלב הזה בו אנו נמצאים, שבועות מספר לפני סיום מושב הכנסת, לא נוכל להתפנות לפגישות אלה, אחרת לא נוכל לסיים את החוק. בין הפניות השונות קבלנו גם חליפת מכתבים בין עיריית תל-אביב לבית-ספר למשפט ולכלכלה.

סעיף 14

היו"ר ש. פרסיץ:

לפי סעיף זה יוצא שהמועצה רשאית להציע הצעות. פרוש הדבר שכאילו המוסדות כשהם לעצמם אינם רשאים להציע כי אם המועצה מציעה. נראה לי שזה לא נכון כי המוסדות צריכים להציע את תקציביהם למועדה, והיא רשאית להמליץ בצורה זו או בצורה

ר.ר.

אבל לא היא רשאית להציע הצעות בדבר השתתפות המדינה בתקציב. היא יכולה רק להמליץ על כך לפי ראות עיניה, אבל ההצעה היא לכל מוסד ומוסד.

י. סמילנסקי: זה נובע מסעיף 13.

היו"ר ש. פרסיץ: הוא יכול לנהל את תקציבו כראות עיניו אבל עד לקבלת התקציב יש עוד איזה פעולה. כשהוא מקבל את התקציב הוא בן-חורין.

י. סמילנסקי: בסעיף 14 מדברים על השתתפות המדינה בתקציב.

היו"ר ש. פרסיץ: כדי לדעת על השתתפות המדינה, צריך מישהו להציע תקציב. יש כך וכך תלמידים בירושלים, יש כך וכך תלמידים במקום אחר, צריך לחלק את התקציב בצורה זו וזו. כל מוסד מציע את תקציבו למשרד החינוך או למועצה. את זה אנו צריכים לקבוע. הייתי אומרת: למועצה, והמועצה צריכה לדון על זה.

י. קליבנוב: אינני חושב שבסעיף הזה מוציאים את האפשרות הזאת. פה כתוב על זכויות המועצה. באיזה אופן המועצה תמליץ, מאין היא תיקח את החומר הזה, זה ענין פנימי של המועצה. היא לא תמליץ סתם על סמך נתונים מהאוויר, היא תמליץ על סמך מה שהיא תקבל מהמוסד הזה, והיא רשאית להמליץ. היא לא מחוייבת להמליץ, כך שלפי דעתי זה לא מונע אפשרות כזאת.

הייתי רוצה להבין. האם את חושבת שמוסד לא יוכל לפנות למשרד החינוך בעצמו?

היו"ר ש. פרסיץ: איפה זה כתוב?

י. קליבנוב: לא מוגדרות כאן הזכויות של המוסד. האם הצעתך שהמוסד צריך לפנות בבקשת תקציב קודם למועצה והמועצה אחר-כך תמליץ?

היו"ר ש. פרסיץ: היא צריכה לדעת הכל.

י. קליבנוב: יכול להיות שגם זה היא דרך, אבל לפי דעתי המוסד פונה ישר למשרד החינוך והתרבות.

היו"ר ש. פרסיץ: מה יעשה משרד החינוך אחרי זה?

י. קליבנוב: אינני יודע, פה לא כתוב. על כל פנים סעיף זה אינו סותר את האפשרות של הדרך שאת מציעה.

ר. הקטיין: לי נראה שלא הוטל על המועצה לעסוק בעניינים כלכליים של המוסדות להשכלה גבוהה. במידה והיא מחשיבה את המוסד, היא יכולה להמליץ. לי נראה שהדרך של פניית המוסד למועצה והמועצה למשרד החינוך והתרבות, זאת היא דרך לא נכונה ואינה מוצאת את ביטויה בחוק. אני לא מציעה להוסיף זאת כמו שאינני מציעה שהמועצה להשכלה גבוהה תערב בחלוקה הפנימית של התקציב לסעיפים. לדעתי המוסד צריך לפנות ישירות למשרד החינוך והתרבות. מה אומר הסעיף הזה? רשאית - לא חייבת - המועצה להמליץ.

מוסד מוכר, במידה והוא מוכר, מקבל תקציב ובשביל זה לא צריכים המלצה נוספת או מתערבות נוספת לקבלת תקציב. סעיף 14 אומר: המועצה רשאית להציע הצעות בדבר השתתפות המדינה... להציע הצעות, זה לא מחייב את המוסד לפנות למועצה כדי לקבוע את תקציבו.

רד.

ד"ר אבידור:

אני מסכים במידה רבה להסבר שקיבלתי.
הצעת החוק איננה מספלת בזכותהאלמנטרית
של כל מוסד, של כל יחיד לפנות אל המועצה. מה שהוא תובע ומבקש זה
ענין לחוד, אלא מה, אנו אומרים שני דברים. המועצה רשאית - אם חברה
באמת רוצים כך - לדון בדבר הצעות של השתתפות המדינה. זה יכול להיות
לאו דוקא לקביעת תקציב. המועצה יכולה לדון על המדיניות התקציבית
להשכלה גבוהה לשלוש או חמש שנים. אנו נותנים להם את החופש לדון בבעיות
התקציביות.

הדבר השני, אנו אומרים למועצה: אנו
מגבילים את הדיונים של המועצה לגבי מוסדות מוכרים בלבד, כי יכול
להיות מוסד שעוד איננו מוכר ודנים בו השנה. האם זאת אומרת שהוא
איננו זכאי למיכה? הוא יכול לפנות למשרד החינוך והתרבות. אפשר
לתת מיכה למוסד גם עוד לפני שהוא מוכר. המוסד בראשיתו, הוא עוד
צומח, הוא עוד גדל. מתן מיכה זה לא אומר שזאת הכרה אקדמית למתן
תוארים, תעודות וכן הלאה. הסעיף הזה איננו מונע את אפשרויות הפניה.
אני מניח שכל בקשה שתבוא ממוסד מוכר, משרד החינוך והתרבות יעביר
זאת למועצה. זה דבר מובן מאליו.

א. רזיאל-נאור:

מכל הדברים שנאמרו כאן מסתבר שהמועצה
הזאת הוקמה לצורך שני דברים בלבד,
ואיננה צריכה ורשאית לעסוק בדברים אחרים. הדבר האחד - הכרה במוסדות
או שלילת ההכרה, והדבר השני - ענין התוארים האקדמיים. אינני יודעת,
האם שני הדברים האלה רק הם בלבד, הם פונקציה שצריכה לעסוק בהם מועצה
להשכלה גבוהה, שמקימים אותה בכל הפאר וההדר.

היו"ר ש. פרסיץ:

ישנה אצלנו עכשיו התוספת על תפקידי
המועצה.

א. רזיאל-נאור:

זה דבר שנוצר בוועדה. היא צריכה בכל-זאת
לקבל את הדוחות הכספיים כדי לספל בהם
ולהעמיד אותם על מצבם. אם כתוב כאן באחד הסעיפים: המועצה היא המוסד
הממלכתי לעניני השכלה גבוהה במדינה... לא יתואר שלא תהיה לה גישה
לענינים הכספיים. לא יתכן שהמועצה לא תכנס לדיונים הכספיים ותדע את
מצבו הכספי של כל מוסד ומוסד. סעיף 14 מונע זאת. ראשית כל - המועצה
מוגבלת בהשתתפות המדינה בתקציב המוסדות, ושנית - היא רשאית ולא צריכה.
לדעתי היא צריכה לדון על התמונה הכוללת של כל התקציב. היא חייבת להיות
בתוך התמונה.

מר אילון:

אני רוצה למלא אחרי הדברים של חבר-הכנסת
קליבנוב וד"ר אבידור. השאלה הזאת מי יבקש,
זה ענין ספציפי שנכנס לכל חוק בתקנות. החוק אינו צריך לספל בזה,
במיוחד בחוק זה שבו נאמר בסעיף 23 שגם התקנות הן בהתייעצות עם המועצה.
כלומר, המועצה היא בעצמה תקבע איך לבצע את סעיף 14. השר עם המועצה
יתקין את התקנות ובתקנות יאמר שמוסד המבקש המלצה צריך להגיש זאת.
היות והחוק לא יכול להכנס לברור הזה, החוק מוסר את הסמכות הזאת לשר,
וזה + התייעצות במועצה. אני חושב שזו דרך יפה, כי החוק לא יכול להכנס
לפרטים האלה.

ד"ר אבידור:

הזכות להציע יש לכל מוסד ולכל איש.

מר אילון:

האם הנוסח הזה מתקבל?
המועצה רשאית לדון ולהציע הצעות בדבר
ביסוסם, הרחבתם ושכלולם של המוסדות להשכלה גבוהה, בדבר התאום ושיתוף
הפעולה ביניהם לבין עצמם, ובדבר קידום המחקר המדעי.

מבחינת המקום של הסעיף הזה, הרי הוא זהה
בתוכנו עם סעיף 14. לא בתוכנו מבחינה עניינית אלא מבחינת הדיון. הייתי
מציע שהוא יהיה לפני סעיף 14.

היו"ר ש. פרסיץ:

לי נראה שבאופן ארכיטקטוני, אנו מוכרחים
לקבוע את סעיף זה אחרי סעיף 3.

י. סמילנסקי: הסעיף יכול להיות או בין סעיף 13 ו-14, או בין סעיף 14 ו-15.

י. קליבנוב: פה כתוב להציע הצעות. למי?

ד"ר אבידור: ראה סעיף 23.

י. קליבנוב: ההגיון דורש שיהיה פה כתוב למי היא פונת בהצעות. הכוונה להציע הצעות למוסדות

עצמם ולממשלה או לשר החינוך? אפשר בתוך אותו סעיף לכלול את סעיף 14 בתור סעיף משנה.

אני מציע להוסיף: למוסדות, לממשלה ולשר החינוך, לכל הנוגע בדבר. סתם כך להציע הזצעות - נראה לי לא מובן. אנו מציעים אבל מה תהיה התוצאה? באיזה אופן זה יגיע לאותם הצדדים הנוגעים בדבר?

ד"ר אבידור: בהצעה האורגניזלית שלנו היה סעיף כזה,

אבל אחר כך השמטנו זאת כי בסעיף 23 נאמר דבר כזה: "יביא לפני הממשלה את המלצות המועצה...". לכן אמרנו שאין צורך לחזור על כך פעם נוספת.

ד. צברי: אני חושבת שאין צורך להוסיף זאת כשמדובר על המלצות המועצה. מה זה - המלצות המועצה? על כל מיני עניינים וגם על עניינים תקציביים, על מינויים ודברים דומים. אינני חושבת שנחוץ הדבר.

מר אילון: כולם רוצים אותו הדבר. אשר לדברי

חברת-הכנסת רזיאל-נאור על כך שאין פסיקים בהצעה, אני מקבל זאת. אינני רוצה להתחייב על נוסח, אבל נביא נוסח. אם הוועדה באופן עקרוני באה לכלל מסקנה שצריך להביא זאת לפני הממשלה, אזו נדאג שזה יהיה כך.

מר אילון: מר קליבנוב אמר: למוסדות ולממשלה. איני יכול לקבל זאת היות והמועצה לא מוסדת ידיעות למוסדות. יש לה קשר רק עם הממשלה.

היו"ר ש. פרסיץ: פה כתוב: המועצה רשאית לדון ולהציע הצעות בדבר ביסוסם... בדבר התאום ושיתוף הפעולה ביניהם לבין עצמם... הרי לא ימכן להציע תאום ושיתוף פעולה ביניהם לבין עצמם בלי למסור להם את הדבר הזה. זה לדעתי דבר מתבקש.

י. סמילנסקי: בסעיף המקורי כתוב: המועצה רשאית להציע הצעות... ואילו בסעיף החדש כתוב: המועצה רשאית לדון ולהציע הצעות. אז או גם שם לדון או לא שם ולא כאן.

מר אילון: ההבדל הזה הוא רק לגופו של ענין. אמרתי מראש שיכול להיות נוסח אחר. יש איזה חזקה שכל גוף כשנותנים לו סמכות להציע הצעות, הוא גם דן בענין.

ד"ר אבידור: אני מציע שלא יכתב כאן "המוסדות". הענין של התייעצות עם המוסדות הוא דבר מובן מאלינו ולא צריך לכתוב זאת. תיפול החלטה - יודיעו להם. צריך להיות קומון-סנס וזה לא צריך להיות כתוב בחוק.

היו"ר ש. פרסיץ: כל ההמלצות הולכות לממשלה. כולם דברו על כך ובלבד שכל הכללים וכל אופן העבודה לא יגבילו את חופש הדעה והמצפון, ומדובר על כך שכל מוסד ומוסד יהיה בן-חורין לנהל את ענייניו האקדמיים לפי רצונו. פה אנו קובעים סעיף המדבר על תאום ושיתוף פעולה ובכל זה אנו אומרים זה צו מגבוה - הממשלה תחליט. לדעתי בסעיף זה אנו צריכים לאמר שהדבר ימסר למוסדות.

מר אילון: בתור אינפורמציה?

היו"ר ש. פרסיץ:

אם יבוא מוסד ויאמר שהוא רואה בזה פגיעה בחופש האקדמי הוא יצטרך להוכיח את הדבר הזה ולא הממשלה. זה ברור. כל ההנחה של החוק הזה הוא חופש אקדמי.

י. סמילנסקי:

המועצה מציעה הצעות?

היו"ר ש. פרסיץ:

אם הממשלה מחליטה על ההצעות האלה בלבד, הממשלה יכולה לאמרו: תשמעו רבותי, אתם טוענים שזה כך וכך ואנו חושבים שצריכים לקבל את ההמלצות, אם לא כך אז כך.

מר אילון:

אני רוצה להוסיף. לדעתי יש צורך להבהיר מה הסעיף החלש בא"הוסיף, אם הוא באמת בא להוסיף. הבנתי מדברי היו"ר שיש פה בעצם אותו הדבר הקיים לגבי הכרה, כי בדרך הכרה של פניה של המוסד ונביח שהמועצה מחליטה שלא להכיר, יש למוסד רשות לערער. כאשר אנו אומרים שצריכים להתיעץ עם המוסדות, אנו אומרים שצריכים לבנות את כל המכונה הזאת. ואם נכתוב שנשלח להם חוות דעת אז מה? נשלח להם חוות דעת ואם הם יצטרכו לערער על החלטת המועצה אז נצטרך להוסיף סעיף.

הבנתי ששר החינוך חייב להוסיף סעיף כללי הואיל והחוק הזה אומר שהיא מתלא את התפקידים המוטלים עליה לפי חוק זה. ולכן, אם מישהו יבוא ויבקש לדון פעם נוספת, היא תגיד אין לי סמכות, על כן חייב שר החינוך להוסיף את הסעיף הזה כדי שזה יהיה במסגרת סמכותה של המועצה. אינני חושב שההצעה היתה לעשות מסגרת של פרוצדורה שליטה של שאלת חוות הדעת וכו' וכו'. אם אומרים שצריך את חוות דעתם, צריכים לאשר כאן פרוצדורה שליטה. השאלה אם זאת היתה לוונת הסעיף.

י. שריד:

אני תומך בדברי מר אילון וברצוני להוסיף נימוק נוסף. כאן באמת חשובה מה היתה מטרת הסעיף הזה. אם אנו אומרים שאנו מוסרים למועצה עוד סמכות אחת והיא - לתכנן את החינוך האקדמי בארץ, זה אומר בסוס, הרחבה, שכלול, תאום, קידום, כל זה נקרא למעשה תכנון החינוך הגבוה בארץ. יתכן מאד שהמועצה תבוא בהצעות מרחיקות לכת, ולדעתי חשוב שהמדינה תחפש דרך איך להביא לכך שהנה יש ענף מסויים במדע שאיננו מטופח אצלנו וצריכים לטפחו כי הוא חסר או בחיפה, או בתל-אביב, או בירושלים, או בשלושת המקומות יחד, והרי הוא יכול לבוא ולאמר שקיימים ענפים המטופחים יתר על המידה. יש פה תאום והתאום יכול לאמר שיש להביא לצמצום כאן והרחבה כאן. אם זאת המטרה, מה יש להודיע למוסדות? המועצה צריכה לפתור את פרשת החינוך הגבוה, צריכים לדעת מה אנו רוצים, והיא תמליץ בפני הממשלה. זה לא פוגע בחופש האקדמי.

היו"ר ש. פרסיץ:

(מסבירה לחבר-הכנסת רוזנברג על מה מדובר).

י. ש. רוזנברג:

יש לי הצעה פשוטה מאד. ההצעה הזאת מרחיקה לכת מאד. יתכן שהיא מצויינת והיא יכולה להביא תועלת רבה, אבל מאידך יתכן שתהיה על זה הגבה סתוך המוסדות שזה יכול להגיבל את חופש פעולתם. ההצעה הזאת לא היתה בהצעת החוק.

היו"ר ש. פרסיץ:

אבל משרד החינוך אמר שהוא מוכן להציע תוספת.

י. ש. רוזנברג:

את החלק הראשון אני יכול להבין. ההמלצות בכלל אינן מחייבות. שיתוף פעולה בינם לבין עצמם - פרוש הדבר קונסולידציה, פרוש הדבר ביטול מחלקה כאן, אבל אני יותר מודאג בדבר מיזוג כיתות המחקר המדעי. פירוש הדבר כיתות מחקר מדעי, יכול להיות שהממשלה או אף המועצה מחליטה שיותר כדאי שהמוסד

להשכלה גבוהה יפנה את כל מאמציו בכיוון מסויים, ועל ידי זה נבטל מחלקות אחרות. היות ולאותו מוסד יש תקציב מצומצם ועל ידי ההכוונה הזאת זה עלול לבטל את פעולתם במחקרים אחרים, אינני יודע אם זה טוב. זה גם לוחץ על האוניברסיטה לבטל מחקר שהיא חושבת שהוא חשוב - מבחינתה היא. כדי לקדם את המחקר המדעי בהסטוריה, מציעה המועצה שהאוניברסיטה העברית תוסיף בית-ספר נוסף למחקר בהסטוריה, האוניברסיטה אומרת שאין לה מקום, המועצה מציעה - כדי לקדם את המחקר המדעי בהסטוריה - לבטל שלוש מחלקות במדעי היהדות ולהשתמש בתקציב הזה לשם המחקר המדעי בהסטוריה.

י. סמילנסקי: אין לה זכות לזה.

י. ש. רוזנברג: מה זאת אומרת אין לה זכות? מסמכותה להציע הצעות. אינני רואה מדוע המועצה ושר החינוך לא יכולים לדבר עם המוסדות האלה ולהציע להם, להמליץ עליהם, בדרך בלתי רשמית לתת להם את מה שהם יודעים. אם אנו כותבים זאת בחוק: המועצה רשאית להציע הצעות ומביאה אותם לממשלה והממשלה מאשרת אותן, זה יהיה לחץ שאי-אפשר יהיה לעמוד בו. או שאתם ילדים טובים או שתקבלו מליון לירות פחות. בעקיפין - לדעתי - זה לחץ על כלול העניינים האקדמיים של המוסד.

אני מציע שהמועצה תדון בזה אבל זה לא צריך להיות כתוב בחוק. המועצה תציע כך או תציע אחרת, אבל תדון בזה.

י. סמילנסקי: מי ידון על קידום, רק הממשלה או המועצה והממשלה?

י. ש. רוזנברג: יש מועצה בממשלה לענייני מדע, יש מועצה בממשלה לענייני קידום, לענייני תרבות. הייתי מציע, או שנזמין עוד פעם את המוסדות או שנשלח להם את הסעיף ונקבל מהם חזרה את הערותיהם לסעיף זה.

א. רזיאל-נאור: אני מוכרחה להגיד שאני שותפת להרבה ספקות שהביע אותם ד"ר רוזנברג. החלק הראשון של ההגדרה נראה לי, המועצה רשאית לדון ולהציע הצעות כדי בדמה לי שהנוסח המונח לפנינו היום דומה לנוסח שהיה בחוק בגלגולו הקודם. אותה התנגשות בין התכנון וההתפתחות החופשית שהיא הערובה היסודית לחופש האקדמי, משום החשש הזה ביטלנו אותו אז. אני מסכימה שיתנו לנו איזה תוכן אבל הנוסח הזה אינו טוב.

אי אפשר לבוא ולקבוע את הדברים האלה כאילו מגבוה כי זה עלול להוביל להתנגשות בין התכנון והמדע בהתפתחותו, ובהתפתחות המחקר בכלל. רואים זאת בכל תכנון, אם זה תכנון השיכון, אם זה תכנון התעשייה או המסחר, תמיד נוצר החיכוך הזה.

י. קליבנוב: המועצה שלנו מתבלטת בזה שהיא לא צריכה לעשות שום דבר שעלול להשפיע על החופש האקדמי. אין כדבר הזה בקונסטיטוציה שלנו. שר החינוך לא קשור בדברים האלה אם יש לו שר אוצר שנותן את התמיכה. הוא אינו קשור בדבר הזה ואין גם כל חוק המחייב אותו.

א. רזיאל-נאור: אין לו גושפנקא חוקית לעשות זאת.

י. קליבנוב: אנו יכולים בענין זה לדון על קידום המחקר וכן הלאה, ואנו נציע את ההצעות לשר החינוך והתרבות. שר החינוך והתרבות יכול להתחשב בזה, הוא יכול גם לא להתחשב בזה. מה הסכנה בענין הזה? אינני רואה כל סכנה. אי-אפשר להגיד שבנוגע לתאום הפעולות אנחנו לא מוסמכים לחוות דעה בענין זה. אנו מוסמכים, זה צריך להיות אחד התפקידים שלנו.

היו"ר ש. פרסיץ: השאלה אם צריכים להודיע זאת למוסדות.

י. קליבנוב:

בנוגע למוסדות זאת שלא כללית שלא שייכת לענין הזה, אבל הממשלה היתה רוצה שבכל הענינים האלה המוסדות יעמדו בקשר ישיר עם הממשלה ולא היתה רוצה שיהיה איזה גוף באמצע היכול באיזה צורה שהיא למנוע או לחזק את ידי המוסדות האלה או להרפות את ידיהם. בדרך כלל הממשלה רוצה שהמוסדות האלה יעמדו באופן ישיר תחת מרותה.

היו"ר ש. פרסיץ:

אם כך הדבר, לשם מה המועצה?

י. קליבנוב:

אנו אומרים שהמועצה גם כן צריכה לחוות דעה בענינים האלה ומשום כך רצוי שהמוסדות האלה יוכלו לפנות גם למועצה, לא-רק באותם המקרים שהם פונים לממשלה כי אם גם באותם המקרים שהם רואים במיוחד צורך לפנות למועצה. כך שלפי דעתי איני חושב שיש פה משהו, אפשר לאשר את הצעת שר החינוך כמו שהיא.

בנוגע להצעות האלה, כפי שאמרתי בתחילה. ההצעות תבאנה לממשלה ובאותו הזמן היא יכולה גם להציע הצעות למוסדות עצמם. זה לא מחייב את הממשלה להכיר בדבר הזה.

י. סמילנסקי:

אני חושב שהרישא מתקבלת על דעת כולם. נדמה לי שאין ערעור גם ביחס למשפט האחרון: בדבר קידום המחקר המדעי. ובכן מה המצב ברגע זה? הממשלה רשאית ויש לה הכוח והסמכויות לעשות את הדבר כשפי שהיא עושה, ואת אותו מליון הלירות לתת או לא לתת בלי הענין הזה. ההצעה שלפנינו אומרת שהמועצה תחווה את דעתה על ענינים..... נוסף לממשלה ישנה מועצה, זה טוב, זה רע, אפשר לפנות אליה, אפשר לקבל עוד חוות דעת מוסמכת. יתר על כן, היא מוסמכת לחוות את דעתה גם אם לא בשאלה. היא רשאית לעשות זאת. כאן הממשלה מותרת על יכולתה הבלעדית ופיא בכל זאת רוצה לשאול לחוות דעת המועצה, על ידי זה יש אפשרות של ויכוח הנוגע לגופו של דבר.

העוקץ הוא ענין התאום ושיתוף הפעולה. האם אפשר לעשות את הדבר בעל-כרחו. הייתי מציע - אם תקבלו את דעתי - להסכים לרישא, להסכים גם לסיפא שאינני חושש ממנה - ענין הקידום, ולבקש מהיועץ המשפטי בנוגע לתאום - אם אפשר לעשות זאת - שלא יהיה אותו חשש בדבר הכפייה וההתערבות.

ד"ר אבידור:

אין בזה סכנה. הממשלה יכולה לעשות זאת בלי שזה ייאמר בסעיף הזה. אולם על ידי זה שזה כתוב בחוק זה מעמיד תחת פיקוח פרלמנטרי את הדבר. לכן אני בעד זה שזה יכלל בחוק. אין פה ענין של כפייה, אז מובן מאליו שאין זה יכול להיות בלי תאום המוסדות. הכוונה כולה לצד החיובי, להוסיף ולהמליץ.

היו"ר ש. פרסיץ:

אני חפצה לשאול את ד"ר אבידור דבר אחד. כשאנו מכמיסים לחוק הזה ובהדגשת יתר שאחת הסמכויות שלו לייעץ על תאום ושיתוף פעולה, הדבר הזה כאילו פוגע בשני הסעיפים הראשונים, אם כי כוונת המחוקק היא לטובה ולשיתוף פעולה. אבל גם כיום בשעה שאיש לא יבוא להאשים את הממשלה בטענות מסויימות בזה שמאשרים או תומכים במוסד פלוני או אלמוני, יש בכל זאת מוסדות להשכלה גבוהה הרואים עצמם מקופחים בצורה זאת או אחרת, אז אתה צודק ואומר שעצם הדבר שזה בא לפני הממשלה פותח את האפשרות בפני חברי הכנסת לערער על הדבר, או על הדרכים האלה. מדוע לא נכתוב גם בסעיף הזה: שדבר לא יפגע בחופש האקדמי והמצפוני של המוסדות וזה לא בעל-כרחו. זה דבר שהייתי חפצה שיהיה ברור.

י. ש. רוזנברג:

אצלי מתגבשת ההתנגדות לסעיף הזה יותר ויותר. אני רוצה לאמר. בצדק הצביע חבר-הכנסת סמילנסקי על סעיף 3 שהמועצה תמלא רק את המפקידים המוטלים עליה לפי חוק זה. יתכן שהממשלה יכולה להשפיע בעקיפין, אבל יש כאן נסיון, לא-רק בארץ אלא בכל העולם, שמוסדות להשכלה גבוהה בדרך כלל עומדים נגד לחץ, לחץ העלול להשבית את החופש האקדמי שלהם. לחץ זה קיים בעולם כולו.

יש לפעמים שהם נכנעים אבל בדרך כלל הם עומדים בגד לחץ זה. אם מכניסים את הסעיף הזה, זה לא נותן אפשרות לבקורת לכנסת אלא בדיוק ההיפך. המועצה עשתה בדיוק לפי מה שהכנסת בקשה ממנה. היא הציעה הצעות לבית-ספר למשפט ולכלכלה, כדי לקדם את המחקר המדעי במשפט. לבטל את הכלכלה. היא הציעה את זה היות ויש לה חופש לעשות זאת, אמרנו שהיא רשאית לעשות זאת, אז מי יבקר? היא עשתה מה שהטילו עליה לפי החוק. הממשלה קבלה הצעותיה ומפעילה לחץ לפי החוק. איזה בקורת יש לנו אחר כך? אנו לא מסכימים להחלטות הממשלה? לה יש רוב, המיעוט איננו מסכים. יאמרו לנו מה טוב ומה רע?

אם הממשלה עושה זאת, היא עושה זאת לא כחוק כי אסור לה להתערב בעניינים אקדמיים. היא לא יכולה להגיד - אני יכולה להתערב בעניינים אקדמיים. עכשיו היא עושה זאת לפי החוק.

י. סמילנסקי: אתה אומר שהממשלה והמועצה זה צד אחד?

י. ש. רוזנברג: להיפך. כל בית-ספר להשכלה גבוהה יש לו רוח משלו, יש לו גישה משלו - יכולה להיות מוטעת, יכולה להיות נכונה - אבל ההשכלה מתקדמת על ידי זה שישנם חילוקי דעות בין הגישות של ההשכלה הגבוהה. זה החופש האקדמי, ואני מתנגד לאמור. אבל אם פחד יהיה איזה בית-ספר שרוצה ללמד בדרך מסויימת, וימצא איזה פרופיסור שירצה להרצות בדרך זאת - זו זכותו. זה חופש אקדמי, היוזמה, ואני לא רוצה שתתערב פה. אבל אם ישנה מועצה שאינה מגובשת המחליטה בגד, והרוב של המועצה מחליט בכיוון מסויימ, אני לא רוצה לתת זאת למועצה שהרוב יהיה לו כיוון מסויימ.

מתוך כך אני אומר, אני מוכן לקבל את ההצעה עד למילים, השכלה גבוהה. אחרי זה אני מוכן לקבל אחת משתי ההצעות. או להביא הערות מהמוסדות ולשמוע עליהם. ולא - אני מציע למחוק זאת.

היו"ר ש. פרסיץ: היתה הצעה אחרת - לפנות בעניין זה ליועץ המשפטי ולבקשו להציע הצעות מסויימות בקשר לסעיף זה. על הרישא מסכימים כולם.

מר אילון: לגבי המחצית השנייה אין מקום לניסוח. זה עניין של חילוקי דעות.

כל הזמן הביבותי שלא רצוי שהממשלה היא שתחליט כי עלולים להיות לה שיקולים לא נכונים. אבל אם קיים החשש שהמועצה תנהג לא כשורה, הרי קודם כל היא יכולה לא להכיר במוסד כזה בכלל. אם אנו חושדים במועצה שהיא תעדיף את דרך הלימודים הזאת על דרך אחרת, יש לה הרבה מאד אמצעים. היא יכולה לאמר: אני לא מכירה בזה כמוסד להשכלה גבוהה ובזה כל המוסד נבטר. אם נותנים לה אימון מסויימ - הרי בשביל זה מקימים את המועצה, יש לה הרבה מאד דרכים להעמיד מכשולים, לאמר תמיד: על תנאי מסויימ.

אם אנו נוסיף בנוסחה הזאת: בדבר התאום ושיתוף הפעולה ביניהם לבין עצמם ובלבד שהצעותיה לא תגבילנה את חופש הדעה והמצפון - האם זה יספק או לא?

ד"ר אבידור: למה כל זה, אפשר להגיד: מתוך משא-ומתן אתם.

היו"ר ש. פרסיץ: הייתי מוכנה לקבל את ההצעה הראשונה. אם הדבר לא יתקבל, אני מוכנה לקבל את הדרך השנייה של משא-ומתן.

ד"ר אבידור: מלים אלה, מתוך משא-ומתן יבואו מיד אחרי המלים "... להשכלה גבוהה".

י. סמילנסקי: ישנה הצעה שלישית - למחוק את האמצע.

רר.

י. שריד: אם תבוא הצעה למחוק, הייתי מציע למחוק את המלה "מוסדות" ולהשאיר רק: "במסוטה, בדחבתה ושלגולה של ההשכלה הבכירה".

סעיף 15

היו"ר ש. פרסיץ: מה שקבענו בסעיף 8 צריך להיות גם פה. הבטחתי לשופט צלטנר שבשעה שנבוא לדון בענינים אלה, לא משכח להביא בפניכם את הדרישות אשר הם דורשים מאתנו לסעיפים אלה. הם הציעו הצעות לסעיף 8 וזה נוגע גם לסעיף 15. אני מציע לקבל את הנוסח של סעיף 15 כפי שהצעתם אותו לגבי סעיף 8, בענין הכללים.

א. רוזאל-נאור: קודם כל המועצה צריכה לקבוע את הכללים ואחר כך מה יהיה הנוסח?

היו"ר ש. פרסיץ: על יסוד כללים.

ח. מגורי-כהן: אני מציע להוסיף סעיף קטן ב-15, שתינתן גם התראה לאותו מוסד תוך אותה שנה ולא שיהיה בטול ואחר כך זכות ערעור.

מר אילון: אני מבין מדבריך שאתה מבקש לפני הביטול - להתרות.

היו"ר ש. פרסיץ: מה קורה? המועצה תעבד כללים לביטול ההכרה. על הכללים האלה יודיעו לכל המוסדות, אחר-כך, המועצה בלי שום ספק תקבע שאחד הכללים יהיה - הכרה בשלבים. היא תראה שמוסד מתרשל או מחוסר יכולת למלא את הדבר הזה, היא תודיע לו. הכללים יהיו מעובדים והם ידעו אותם, הם ידעו שאם הם יתנכרו לכללים הם עלולים לעמוד בפני מצב כזה. זאת בעצם כבר התראה. עכשיו יבוא הענין הזה שהמועצה דואה שאין אפשרות לתת למוסד להמשיך, היא מודיעה לשר החינוך.

ח. מגורי-כהן: אני רוצה שתינתן התראה מוקדמת למוסד. המוסד חייב לדעת שהוא לא הולך לפי הכללים והוא עלול להיות במצב כזה.

י. סמילנסקי: איך היא תדע? יהיו לה מפקחים?

י. ש. רוננברג: אני מציע במקום, רשאי לקבוע כללים לביטול ההכרה, הייתי מציע שיהיה כתוב: אם הכללים שנקבעו לפי סעיף 8 בוטלו, או אחד מהכללים לא קיים כלפי המוסד, או מוסד פועל לא בהתאם לכללים שלפניו קיבל את ההכרה, רשאי לבטל... כשנגיע לסעיף האחרון אני מציע שהמועצה רשאית להתקין תקנות לעצמה ובתקנות אלה יופיעו כל מיני דברים, שם יופיעו הכללים, הפרוצדורה איך נותנים התראות, איך מבטלים, זה לא צריך להיות בחוק. איך תינתן התראה, 3 ימים קודם, 10 ימים קודם. דברים כאלה לא נותנים בחוק. בסעיף 23 כתוב ששר החינוך והתרבות יביא לממשלה, וכו', אבל גם שם יש להכניס סעיף שהמועצה רשאית להתקין תקנות לעצמה. אולי אפשר להכניס את זה גם לסעיף 7, אבל זה לא דבר הצריך להיות בחוק.

י. שריד: חושבני שבנקודה אחת ד"ר רוננברג לא צדק. יכולים להיות כללים למתן הכרה, ויכולים להיות כללים אחרים לביטול ההכרה. לפי גישתך, זאת החמרת יתר. אם אנו אומרים שבכדי להכיר במוסד צריכים כללים אלה ואלה, לביטול - זה ענין לא פשוט, ולכן דווקא כאן יכולות להיות הקלות. לא הייתי מציע שהוועדה

ד.ר.

תקבל - אלה כללים להכרה ואלה כללים לביטול, והיה אם הוא לא מילא
ממילא כלל אחד מתוך כללי ההכרה, הרי הוא מתבטל ממילא. אני מציע שיהיה
שני הדברים, גם זה וגם זה, כי זה דק יכול להקל ולא-דק להחמיר.

י. ש. רוזנברג: פה אני מוכן לתת למועצה אמון.

מר אילון:

הבינות שיש לקבוע כללים מסויים לביטול.
אמנם אפשר לתת אמון במועצה. אבל נביח
שמישהו יבוא לבג"צ, איזה מוסד יבוא לבג"צ והוא מעוניין שיבטלו את
ההכרה במוסד השני, הוא אמר שאם למוסד השני איזה כלל לפי סעיף 8,
והרי לפי הסעיף הזה חייבים ומוכרחים ללכת לפי הכללים - יכול הבג"צ
לאמר: לא נתקיימו כל הכללים של סעיף 8 - יש לבטל את ההכרה. אם אנו
נותנים את הסמכות למועצה להיות אנשי בית-הלל בקשר לביטול, יש לה גמישות
חוקית לנהוג בצורה מסוימת לגבי כללים אחרים.

י. ש. רוזנברג:

אולי נאמר שהמועצה יכולה לבטל באיזה שהוא
רוב מיוחד?

הי"ר ש. פרסיץ:

לי נראה שאם נלך בסעיף זה לפי מה שקבלנו
בסעיף 8 יהיה בסדר, ואנו לא יכולים להתערב
יותר. בענין ההתראה, נראה לי שבסעיף זה אין מקום לדבר על כך. נדבר
על זה בסעיף 16. פה צריכים לקבל את הנוסח הדומה לנוסח של סעיף 8.

ס ע י ף 16

הי"ר ש. פרסיץ:

נראה לי שאפשר לקבל את הענין כמו שהוא.

ד"ר אבידור:

צריך להיות: תובא ההודעה לידיעת הנשיא
ותפורסם הודעה על כך ברשומות.

מר אילון:

זה משהו חדש לחלוטין להביא לידיעת הנשיא.
אין לנו דבר כזה בשום מקום.

א. רוזאל-נאור:

אם הוא נותן את התעודה, איך זה שהוא לא
ידע על שלילתה?

י. ש. רוזנברג:

אם נחליט שם, אז צריכים להכניס גם כאן
באיזה דרך שהיא, שהמוסד צריך להחזיר את
התעודה.

א. רוזאל-נאור:

קודם כל לא ברור כמה פעמים אפשר לדון. לא
ברור כמה פעמים אפשר להגיש ערעור עד שזוכים
להכרה. אני רוצה להגיד שצריך להיות איזה סדר, ש-2/3 או 3/4 ממספר חברי
המועצה יהיו את הרוב, לגבי ביטול ההכרה - שזה לא יקבל דרך של קביעה
מלמעלה. תמיד ישנה אפשרות של איזה השפעה מלמעלה, ולכן אני חושבת שצריך
להבטיח כאן שלילת הזכויות תהיה על ידי קביעת רוב מיוחד.

הי"ר ש. פרסיץ:

בענין זה אנו צריכים להיות יותר הגיוניים.
צריך קודם כל לראות שגם המציעים יתייחסו
בכובר ראש לסעיף הזה. הגדרנו והכנסנו הסתייגויות בלי רוב לענין הזה
על מנת לתת אפשרות לדון בכובר ראש בענין הזה, ולפי הכללים. אם את אומרת
שצריך לדעת כמה פעמים אפשר לערער על הענין או תינתן האפשרות למוסד להביא
טענותיו - זאת אני יכולה להבין. את חפצה רוב מיוחד במועצה - קשה לי
להבין אותך. נביח שיהיה רוב למועצה, כלומר, החלטת המועצה מחייבת?
הדבר הזה חוזר לממשלה, אז תבואו ותגידו שבמועצה צריך להיות רוב מיוחד?
מה נותן הרוב המיוחד?

ס ע י ף 17

י. סמילנסקי:

המלה "רשאית" מופיעה פעמים. לדעתי זה טעון ליטוש.

היו"ר ש. פרסיץ:

גם כאן צריכים להוסיף: על יסוד כללים.

א. רזיאל-נאור:

כתוב כאן: "תארים אקדמיים תארים מוכרים...". האם זה כפל לשון? ברצוני לדעת האם המועצה תדון ותקבע כללים רק לתארים אקדמיים או גם לתארים מעשיים, מקצועיים? האם ישנה האבחנה הזאת שמקובלת באיזה מקומות, יש אבחנה מסויימת בין תואר אקדמי ובין תואר מקצועי, זכות העבודה במקצוע? האם המועצה הזאת תדון בשני הדברים או רק בתארים אקדמיים כרגע. מדובר על בחינות. האם הבחינות מקנות זכות שימוש בתואר מופשט או מקנות זכות שימוש בתואר לענין מעשי. תקחו את התקנות של נציבות המנגנון לדוגמה, תראו שם דבר פרוזאי מאד. לצרי חישובי המשכורת ב.א. חדל לשמש אצלם תואר. האם הוא תואר אקדמי? האם הוא רק אקדמי שאפשר להתפאה בו או שהוא יתרונות לנושאים? אני רוצה שפה יובטחו הדברים האלה.

ד"ר אביחור:

התוארים שמדובר בהם בהצעת החוק הזה הם תארים אקדמיים ואשר יש לנו חוקים אחרים במדינה המדברים על תארים מקצועיים הנותנים רשיונות עבודה. אלא מה, לא כל תאר אקדמי שיעלה על דעת של מוסד להקנות, באופן אוטומטי הוא מוכר. למשל ב.א., מ.א., דוקטורט. פה יהיו תארים אקדמיים מוכרים לצורך חוק זה. למשל מוסד להשכלה גבוהה ירצה לתת תאר של בוגר בחינוך יסודי. עכשיו הם חושבים לעשות זאת, אחר כך תצטרך המועצה להשכלה גבוהה לראות אם זה תואר אקדמי, שנה או שנה וחצי, רק דיפלומה ולא תאר.

י. ש. רוזנברג:

אני רוצה לתת משאלה למשרד החינוך שהגיע הזמן שיביא לנו איזה חוק בכלל על שימוש

בתאר אקדמי.

ד"ר אבידור:

אני יודע זאת, זה דבר מסובך.

ס ע י ף 18

היו"ר ש. פרסיץ:

גם כאן צריך או רשאית ורשאית, ועל יסוד כללים.

ד"ר אבידור:

יש פה שאלה של בחינות ממלכתיות שיערכו. הייתי חפצה לבקש הסבר מה פרוש הדבר בחינות ממלכתיות. היום כל מוסד ומוסד קובע בחינות על קבלת תאר, למה הכוונה פה?
הכוונה היא שמוסדות, בעיקר מוסדות צעירים שהוכרו רק למתן התאר הראשון, אם אין להם לפי דעת המועצה להשכלה גבוהה הכושר המקצועי במידה המספקת לערוך בחינות סיום לתאר, תוכל המועצה להשכלה גבוהה להמליץ על הקמת וועדת בחינות ארצית לצורך מקצוע זה או אחר על מנת שהבחינה לא תהיה רק פנימית, כי אין לפעמים הכוחות המתאימים. הדבר הזה מקובל גם בארצות אחרות. אין לנו רוצים להתערב התערבות בעניינים אקדמיים פנימיים, אבל לצורך תאר מוכר נעשה זאת.

היו"ר ש. פרסיץ:

אם כך הדבר צריך לנסח את הסעיף בצורה אחרת.

י. ש. רוזנברג:

אני מסכים עם בגברת צנ"ר שצריך לשנות את הניסוח של הסעיף. אני רוצה להעיר בקשר לבחינות הממלכתיות. אינני מקבל את הדבר הזה. ישנן בחינות ממלכתיות בבית-ספר תיכון. השכלה גבוהה איננה בית-ספר תיכון. המועצה יכולה להציג כללים מסוימים, יכולה לאמרו המצב צריך להיות מצב מסוים מתוך הכללים האלה, כגון להיות גם כלל בקשר לבחינות, מה המינימום הדרוש לבחינות בקשר לתאר. לתת בחינות, יש בזה הפקעת הזכות הראשונה, על ידי זה יקלו על התלמידים מה שהמוסד איננו רוצה להקל, מכיוון שהמדינה נותנת את הבחינות מבחינה כללית ואילו המוסד רוצה שהתלמידים שלו יהיה להם גישה מיוחדת. מבחינה שניה - ידרוש יותר אף על פי שלפי הכללים זה מספיק. דומני שזה נוגע ישר לתופש האקדמי. אני מציע למחוק את כל הענין הזה ודומני שהמועצה יכולה להתנות הכרחה לתארים ברמת הבחינות או במינימום של הבחינות.

ד"ר אבידור:

אני חושב שזאת החמרה לגבי כמה מוסדות. אתן לכם דוגמה. בית-ספר למשפט ולכלכלה בתל-אביב יש לו פקולטה למשפטים. רוב המרצים בפקולטה זאת כמעט כולם אנשים טובים אבל עובדים חלקיים. יכולה המועצה להשכלה גבוהה לאמרו: אני מוכנה לתת הכרה לפקולטה הזאת, אבל במקצוע מסוים במשפטים אין לכם אנשים בעלי קבליפיקציות מתאימות. או שתחפשו אנשים מתאימים או בשטח זה תהיה ועדת בחינות ותשתמשו במומחים לענין הזה. הרמה תהיה אחידה בכל אותן הפקולטות. אנו רק נקל בזה.

א. רזיאל-נאור:

זה בדיוק מה שאמרנו בפעם הקודמת ולא נעשה, כי זה נקרא הכרה על תנאי, אנו דברנו על הכרה בשלבים ולא הכרה על תנאי. זאת אומרת אנו מכירים בכך, אבל למעשה אנו לא מכירים בכך כי תצטרכו להבחין.

היו"ר ש. פרסיץ:

זה דבר מקובל בכל העולם, אם מוסד לא הגיע לדרגה של הקניית תארים, יוצרים עבורו אפשרות של בחינות.

א. רזיאל-נאור:

הדוגמה הטיפוסית שאנו חוזרים אליה תמיד. בית-ספר למשפט ולכלכלה, התלמידים גומרים ועומדים בכל 12 הבחינות של בית הספר ובכל זאת אינם מקבלים את התאר. הם צריכים לעמוד בבחינות נוספות בירושלים או בפני המועצה המשפטית. מה יאמרו להם עכשיו? אמנם מכירים בהם אבל הבודים יבחנו לא באותה הכתובת.

מר אילון:

זה לא תאר אקדמי אלא תאר פרופסיונלי.

י. קליבנוב:

לדעתי כל החכוח אינו במקום. אפשר לנהל אותו במועצה עצמה כאשר היא תקבע את דרך עבודתה. יכול להיות שיש מידה רבה של צדק בדבר ד"ר אבידור שאולי צריכים להקים איזה מוסד חיצוני, מחוץ לבית-הספר הזה והוא יצטרך לבחון את האנשים האלה, ורק אחרי הבחינה הזאת לתת את התאר. אני חושב שיותר גם לד"ר אבידור וגם למשרד החינוך להסתפק בזה ולמחוק את המלה "לרבות". אני חושב שזה יבוא לדיון למועצה עצמה, אם היא תרצה להכניס את הדבר הזה היא תעשה זאת.

י. ש. רוזנברג:

אני מסכים לדברי מר קליבנוב.

י. שריד:

אני מציע להשאיר את המלה הזאת מפני שזה עשוי להקל גם על המועצה וגם על המוסדות למציאת פתרון לפעמים לבעיות מסובכות. נניח שיאמרו למוסד מסויים, אנו מכירים אותך כנותן תאר אקדמי ראשון ב.א. ולא יותר מזה. ימצאו אנשים שיאמרו, אם אינני יכול להתקדם יותר אין לי ענין ללמוד יותר במוסד הזה כי אני רוצה תאר אקדמי יותר גבוה. אבל אנו יכולים לעזור למוסד אם נאמר לתלמיד, אמנם תאר ב.א. אתה יכול לקבל לפי הכללים המקובלים, אבל כדי להגיע ל-מ.א. אתה יכול ללמוד במוסד הזה אבל תצטרך להבחין בחינה ממלכתית. ואז התלמיד יכול לאמרו: טוב, במקום בחינה בתוך המוסד אגש לבחינה על ידי וועדה ממלכתית. זה עשוי להקל על המוסדות והמועצה יכולה לפעמים לא להעמיד מוסד במצב קשה.

אני חושב שזאת הייתה הכוונה של אלה שהביאו את ההצעה הזאת, ואני מציע להשאיר זאת.

מר אילון:

כאן ישנה נקודה נוספת שהיא אולי נקודה משפטית טהורה. כאן נאמר שהוא רשאי לקבוע כללים להענקת תאר פלוני על-ידי מוסד פלוני. ובכן, לאותה הדוגמה של בית-ספר למשפט ולכלכלה. נניח שהמועצה קובעת כללים, אבל אלה צריכים להיות כללים אחידים. אם היא תבוא ותאמר אלה הם הכללים בקשר לפקולטות למשפטים, אבל לענין בית הספר הגבוה למשפט ולכלכלה אני דורש משהו נוסף, אפשר לבוא בטענות ולערער, אין לך סמכות לעשות זאת, זאת הפלייה. זה עלול להשתמע כאילו יש שרירות. כדי להקל ובכל זאת לתת הכרה למוסד הזה בתנאי מסויים שלא קיים באותו מוסד אחר, יש כאן הסמכה מסויימת של הענקת תאר פלוני על-ידי מוסד פלוני.

י. ש. רוזנברג:

במלים האלה: "שיערכו כתנאי להענקת תאר פלוני..", אני רואה במלים אלה את העוקץ. מי נותן את התאר? את התאר נותן המוסד ולא המועצה. ניקח את הדוגמה שניתנה כאן. המוסד איננו יכול לתת תאר אקדמי, מי נותן את התאר? המדינה. המוסד לא יכול לתת הוא לא יתן. המוסד - אומות המועצה - אינו הסמכות לתת את התאר הזה אלא הבחינות הממלכתיות.

תאר שנותן מוסד יש בו שני דברים. דבר ראשון - נאמר בו שהאיש הזה עוזב ברמה השכלתית מסויימת. דבר שני - נאמר בתאר זה שהאיש עומד ברמה מסויימת מתוך שלמד במוסד פלוני וזה מוסיף. על-ידי זה שאנו נותנים בחינות ממלכתיות אנו את החלק השני מורידים ואין דבר כזה. זה יכול להיות בבית-ספר תיכון ולא במוסד להשכלה גבוהה. לכל מוסד יש עבר, יש לו רוח משלו, יש לו גישה משלו ובזה אנו הופכים זאת.

ד"ר אבידור:

עריכת בחינה חצונית איננה אומרת מתן התאר על-ידי המדינה. יתכן שמתוך 5 מקצועות, הבחינה הממלכתית תהיה ב-2. הענקת התאר האקדמי איננו חלוי רק בבחינות יש תנאים נוספים, מספר כזה וכזה של קורסים, ביקור בסימינריונים, וכו', כך שישנם תנאים נוספים והבחינה הזאת היא חלק קטן הנוסף, והתאר מוצנע על ידי המוסד.

י. קליבנוב:

זאת שאלה פנימית של המועצה.

היו"ר ש. פרסיץ:

השאלה היא האם צריכים להשאיר את המלה "לרבות".